

KANSEN VOOR TECHNISCH TALENT

Resultaten onderzoek arbeidsmarktkansen vso-jongeren in de techniek

Doel en ambitie

Hoe maak je het voor leerlingen aantrekkelijk om voor techniek te kiezen? Deze vraag is relevanter dan ooit. Daarom heeft het Techniekloket, onderdeel van Sterk Techniek Onderwijs (STO), maar één doel: jongeren en hun ouders enthousiast maken voor de techniek en de krachten van onderwijs, overheid en bedrijfsleven bundelen.

Om dit een impuls te geven heeft Het Techniekloket een subsidie verstrekt aan een aantal vso-scholen in de regio, die hebben gekozen om deze in te zetten om aan aantrekkelijk en innovatief techniekonderwijs te werken. Hiervoor is het belangrijk om goed in beeld te krijgen waar de vso-jongeren naar toe kunnen en wat de wensen van werkgevers zijn. Dit onderzoek geeft antwoord op de vragen:

1. Wat zijn de kansen op de arbeidsmarkt voor de vso-jongeren die uitstromen in de techniek?
2. Welke technische functies zijn passend voor de jongeren die uitstromen uit het vso?
  - 2a. Welke banen zijn beschikbaar voor jongeren die uitstromen uit het vso?
  - 2b. Welke competenties hebben vso-jongeren nodig om deze banen in te vullen?
3. In hoeverre sluit het huidige technische onderwijsaanbod aan op de vraag van werkgevers?
  - 3a. Wat is het huidige aanbod aan Techniekonderwijs bij de vso scholen?
  - 3b. Hoeveel leerlingen zijn afgelopen twee jaar uitgestroomd naar een baan in de techniek?
  - 3c. Op welke manier kan het techniekonderwijs verbeterd en/of uitgebreid worden?

Analyse

De analyse geeft een beeld van de arbeidsmarkt-situatie in Noordoost-Brabant. Daarnaast zijn diepte interviews afgenomen en is een enquête uitgezet onder 739 bedrijven.

Hieruit komt naar voren dat de arbeidsmarkt zowel landelijk als in de regio onder spanning staat, zeker nu het einde van de coronacrisis in zicht lijkt en de krapte in rap tempo toeneemt. Dit geldt zeker ook voor de vraag naar technisch personeel op alle niveaus. Er is grote vervangingsbehoefte komende tijd.

Daarnaast hebben nieuwe (technologische) ontwikkelingen, zoals de energietransitie, impact op de vraag naar technisch personeel.

Specifiek voor de regio Noordoost-Brabant wordt een groei in vraag verwacht naar techniekbanen voor de minder complexe technische functies, zoals hulp-monteur zonnepanelen, assistent medewerker in de bouw of als prefab monteur. Voor laagopgeleiden doen de grootste kansen zich voor in de techniek, transport en logistiek. De energietransitie creëert een grotere vraag naar technisch personeel met name in de bouw en machinebouw. Investerings in hernieuwbare technologieën worden verwacht in de sectoren machinebouw, motorvoertuigen en bouwnijverheid. Deze sectoren zijn in Noord-Brabant relatief sterk vertegenwoordigd.

Ook in het vso is de instroom van jongeren die kiezen voor techniek relatief klein. Onderwijs en bedrijfsleven moeten (samen) meer vso-jongeren enthousiast maken, zodat de keuze voor een technische opleiding vergemakkelijkt wordt. Hiermee zal op de basisschool al gestart moeten worden, waarin ook ouders actief worden betrokken. Bedrijven staan er voor open om samen met het onderwijs te investeren in jongeren, maar het initiatief ligt bij het onderwijs.

Bedrijven kijken niet meer alleen naar diploma's en relevante werkervaring. Zij staan steeds meer open voor nieuwe medewerkers die geïnteresseerd zijn in techniek en de organisatie. Instromen in een technische rol is daardoor redelijk laagdrempelig. Dit draagt bij aan de creatie van andersoortige technische rollen, maar hier speelt het vraagstuk hoe deze rollen in te vullen. Automatisering en standaardisering kunnen deels bijdragen. Werkprocessen kunnen opgeknipt worden en verdeeld worden naar niveau onder verschillende medewerkers.

Bedrijven staan er voor open om in de toekomst (meer) jongeren uit het vso in te laten stromen en zijn bereid hiervoor aanpassingen te doen. Vso-jongeren zullen namelijk niet als vanzelf in deze banen rollen.

De realiteit laat ook zien dat niet elke jongere geschikt is om in de techniek te werken. De meeste jongeren zijn in staat repeterende werkzaamheden te verrichten in een stabiele omgeving. Niet te veel afwisseling, weinig prikkels, lage werkdruk met één aanspreekpunt zorgen dat zij hun werkzaamheden succesvol kunnen verrichten.

Het techniekonderwijs in het vso kan doorontwikkeld worden met als doel betere aansluiting op de vraag van de werkgevers. Zij vinden contact hebben en elkaar kennen heel belangrijk. Ze willen de scholen zien. Regelmatig contact zorgt voor meer informatie-uitwisseling tussen beide partijen en maakt dat vso-jongeren makkelijker stages of banen vinden. Het is dus van belang om bedrijven hierin mee te nemen. Of nog beter, ontwikkel het techniekonderwijs samen. Er is voldoende bereidheid om een bijdrage te leveren in de vorm van bieden van stages/leerwerkplekken, gastlessen geven of excursies verzorgen. Hier ligt een kans voor het vso om op een laagdrempelige manier de contacten aan te halen, verbeteren en uit te breiden. Dit biedt kansen om de doorontwikkeling samen te maken.

Aanbevelingen

1. Meer leerlingen enthousiast voor werken in de techniek

- Vergroot het enthousiasme door leerlingen al vroeg op een laagdrempelige manier in aanraking te laten komen met techniek. Onderzoek hoe dit al in samenwerking met het Speciaal Onderwijs (SO) mogelijk gemaakt kan worden.
- Onderzoek hoe de betrokkenheid van ouders bij het keuzeproces voor techniek verbeterd kan worden, bijvoorbeeld door het organiseren van een ouder-kind techniek challenge, inloopuurtjes (en VR-brillen laten gebruiken), gezamenlijke excursies, mee op stage bezoek. Als zij ontdekken dat werken in de techniek leuk is, stimuleren zij hun kinderen.

2. Maak gebruik van de krapte, voer campagne

- Laat bedrijven zien dat ook vso-leerlingen talenten hebben om in de techniek te werken en met technisch materiaal overweg kunnen. Breng dit actief onder de aandacht en informeer bedrijven.

- Laat bedrijven meedenken over het onderwijs en hen ambassadeur voor het vso worden.
- Onderzoek de mogelijkheden om tijdens of direct na de schoolperiode aan te sluiten bij de verschillende initiatieven van gemeenten en/of ontwikkelbedrijven om jongeren extra scholing te geven en daarmee baankansen te vergroten. De kweekvijvers zijn daar een voorbeeld van, waar op dit moment ook gestart wordt met een opleiding prefab monteur.

3. Samenwerking met bedrijfsleven

- Zorg dat meer bedrijven het vso en haar leerlingen leert kennen. Uit het onderzoek komt naar voren dat bedrijven hiervoor openstaan. Onderzoek tevens met welke bedrijven duurzame samenwerkingsafspraken gemaakt kunnen worden, eventueel vastgelegd in een convenant.
- Onderzoek hoe het technisch onderwijs in het vso structureel in het bedrijfsleven een deel van het onderwijs kan verzorgen. Voorbeelden zijn de 'makerspaces' in de regio, werkplaatsen waar vaak werkzoekenden technische ervaring op kunnen doen. Zo worden kennis en ervaringen beter uitgewisseld met betrekking tot het vak techniek.

4. Hybride docenten

- Hybride docenten brengen de ervaring uit het bedrijfsleven in de school. Op deze manier sluit het techniekonderwijs nauwer aan bij de realiteit van het bedrijfsleven. Dit kan ook zorgen voor een goede aansluiting van het studie aanbod bij de wensen van het bedrijfsleven.